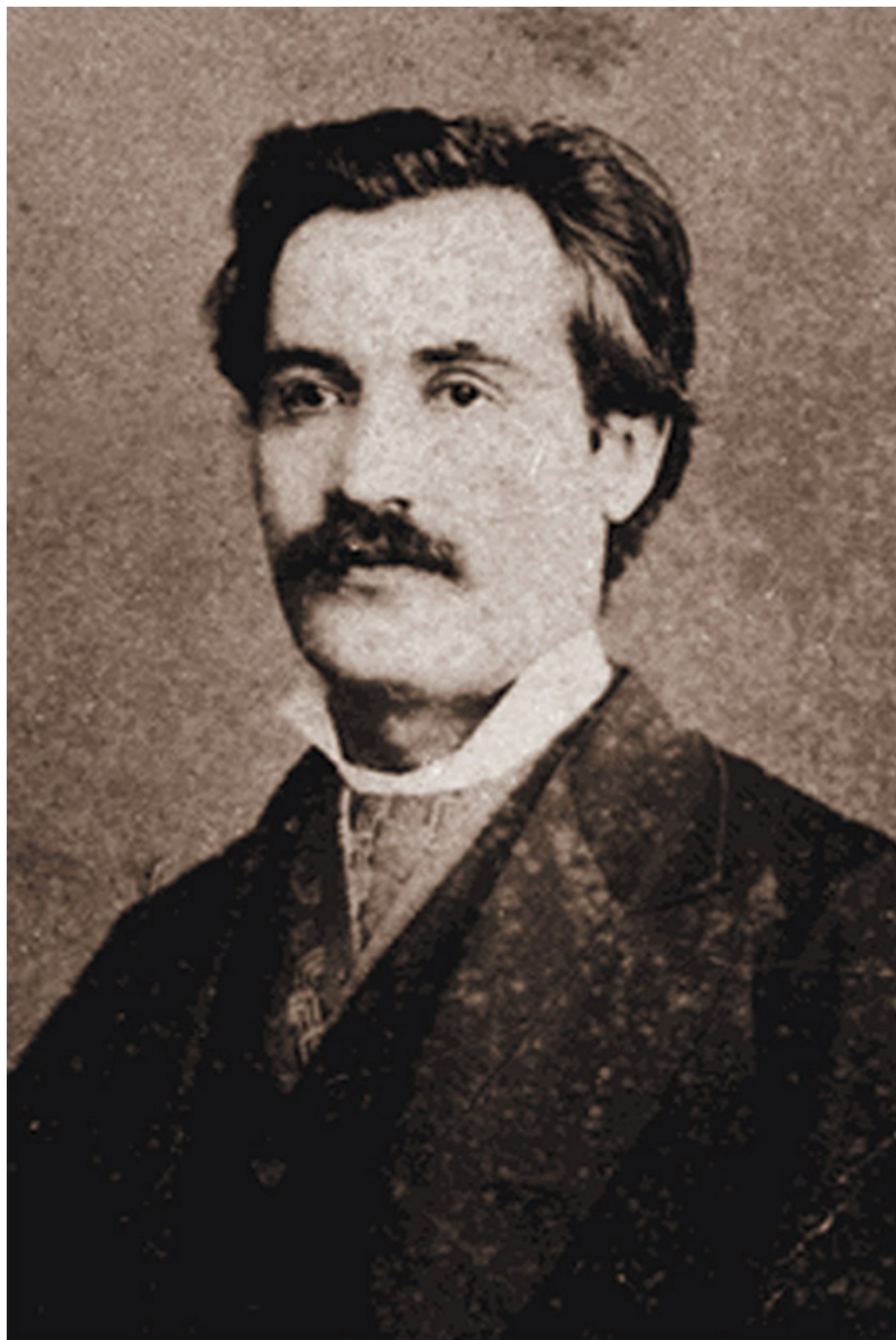

**[„DIN CAPUL LOCULUI AM
OBSERVAT...”] – de Mihai
Eminescu [12 decembrie 1882]**

Din capul locului am observat că rău și fără cale Creditul Funciar Rural se adresează la tribunal în procesul ce-l intentează d-lui Alex. Ciurcu. Distingerea care se face între acțiune publică și acțiune privată ni se pare o subtilitate arbitrară în materie de presă, cu atât mai arbitrară în chiar cazul de față. Activitatea Creditului nu este o activitate privată. Concesionată de stat, având privilegiile ei, prin urmare drepturi excepționale, stând în legătură cu toată lumea capitaliștilor precum și cu toată lumea proprietarilor, având o activitate publică și o răspundere publică, se prea poate întâmpla ca gestiunea Societății să fie supusă unei critice aspre, mai mult – se poate zice, fiindcă suntem la noi în țară – că se fură.

Ei, și nu s-o fi furând la noi în țară !

Când vedem atâția oameni cari din nimic au ajuns milionari, fără a înființa fabrici, fără a face agricultură, și când știm că pentru majoritatea oamenilor banul se datorește muncii, la ce să atribuim aceste îmbogățiri ca din senin? Dar vom numi-o agiotaj, dar păsuială, dar favoare guvernamentală, destul că sume de aur se duc în mâni cari n-au oferit societății un echivalent de servicii pentru ele și poate ca juridic lucrul să fie îngăduit sau să poată scăpa printre picături; moralmente și economic vorbind e o spoliație. Spoliație sistematică, de sus până jos. O pensie reversibilă de ex. care se plătește unui om ce nu și-a petrecut timpul în serviciul statului, ci urmărindu-și ambițiile sale personale, e după a noastră părere o spoliație a tezaurului. Da- ne-va d. C. A. Rosetti în judecata tribunalului că nu poate mânca și el o pâine de răul nostru?

Nu credem.

Dar, pentru a ne întoarce la cazul nostru, orice delict, fie de natură privată, fie de natură publică, care se consumă și se comite prin presă nu poate veni decât înaintea Curții cu Jurați. Cuvântul tipărit, iată termenul de căpetenie. Cuvântul

tipărit se judecă de Curtea cu Jurați. D. Ciurcu a afirmat ceva prin cuvânt tipărit. D. Ciurcu vine înaintea juraților. Dacă jurații vor judeca că afirmarea d-sale tipărită e o calomnie, că această aserțiune calomnioasă au adus pagubă Creditului, cestiunea acelor pagube poate fi urmărită mai departe, pân-atunci însă nu.

Nu vorbim aci ca amici ai libertății presei. Se poate că noi înșine am dori să vedem respectate multe lucruri; am voi să vedem respectate credințele religioase și tradițiile naționale, am voi poate să vedem neatinse bunurile ideale ale poporului și ale istoriei noastre, dar n-o putem face. Vorbim aci de textul pozitiv al legii fundamentale, care nu permite nici o urmărire a presei decât înaintea juraților. La conștiința publică se adresează tiparul, conștiința publică să-l judece.

Poate cineva să nu fie mulțumit cu libertatea absolută a presei. Indiferent. Pe cât timp Constituția subzistă și trimite orice enunțare a presei, de orice natură ar fi, înaintea juraților, acolo trebuie să și meargă. Cine nu e mulțumit se va plânge de Constituție, va cere modificarea ei; dar, pân' a nu se modifica, tribunalele nu devin competente de-a judeca nici ceea ce se petrece, nici ceea ce nu se petrece în presă.

Și s-au petrecut multe în presa din țară. Ziare scrise în limbi străine sau și de străini au insultat adesea poporul și istoria noastră. Mai mult. Era destul să sosească în mijlocul nostru vrun om dintr-o bună familie română pentru ca o pană ocultă să-l denigreze în ochii publicului, nu pentru altceva decât pentru singura cauză ca e român și că familia lui a fost domnească în România. Denigrări de cea mai înjosită speție, a căror sorginte era cu toate astea foarte sus, al căror instrument era vrun erou de tristă figură. Ei, pe tribunalul secția cutare nici nu l-a durut capul de asta, pentru că n-avea dreptul să se ocupe. Curtea cu Jurați ar fi trebuit să judece și la dânsa nu s-a adresat nimenea. Sunt cestiuni

acestea cari se țin de conștiința chiar a poporului românesc și când această conștiință suportă injuriile ce se aduc oamenilor de frunte ai nației aceștia sunt destul de generoși pentru a nu apela la ea, pentru că rușinea națională ar fi rușinea lor. Libertatea presei poate fi un rău, dar e înscrisă în Constituție; nici o excepție, nici o tâlcuire într-altfel a Constituției nu se încap.

Singura pedeapsă care s-a aplicat regulat celor cari au abuzat de această libertate, celor ce-au insultat Coroana și familia regală de ex., a fost câte-un Bene merenti aplicat pe piept.

Daca Creditul Funciar Rural se crede calomniat, calea la Curtea cu Jurați [î]i e deschisă, cealaltă cale însă, mai recomandabilă, e de a solicita pentru jurnalistul de care se crede atins una din acele plăci de metal cu care s-au decorat Orășanu și semenii lui.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro